

Frits en zijn Joodse vrienden

Door Hans Nieuwenhuijsen

Ondanks dat mijn vader Frits Nieuwenhuijsen volop bezig was om zijn joodse vrienden en bekenden voor deportatie te behoeden, werd er met de kinderen niet over het jodenleed gesproken. Wel ontving ik signalen die ik later met hun verdwijning heb kunnen verbinden.

In het vroege voorjaar van '42 kwam mijn vader thuis met voor mij een elektrische Märklin trein met alle toebehoren. Sinterklaas was al lang weer in Spanje, en ik was nog lang niet jarig. Bovendien was het cadeau van een niveau dat ik in mijn stoutste dromen niet kon bedenken.

Het treinpakket was geschonken als laatste winkeldochter uit de kelder van Jan van Embden, de eigenaar de toen bekende electrowinkel in de Kalverstraat in Amsterdam. Jan was één van de eersten die Frits met succes op weg naar Zwitserland heeft geholpen.

Van de ouders van de jongens Meijer, die bij ons in Amstelveen om de hoek woonden, kreeg ik een fraai boek met prachtige exotische plaatjes en de voor mij nog onbegrijpelijke titel 'Märchen der Völker'. (Noot: Vert: Spookjes uit alle landen) Het gezin was 'verhuisd'. Pas toen het gezin na de bevrijding weer terug in ons land was, vernam ik dat ook zij met hulp van mijn vader naar Zwitserland waren gevlucht.

Een andere familie die mijn vader op weg naar Zwitserland heeft geholpen, is die van Frits Flesseman. In Hillegersberg hadden de twee Fritsen elkaar leren kennen. Mogelijk via het verzekeringswerk van mijn vader. Zijn oudste dochttertje Toetie zat bij mij op de kleuterschool. Ik herinner mij nog dat wij vaak elkaars gezelschap zochten bij het oefenen met de leerzame spelletjes die daar aangeboden werden. Pas na de bevrijding begreep ik dat het persoonsbewijs dat ik mijn vader had zien 'ombouwen', bestemd was voor moeder Flesseman. Vijftig jaar later werd ik onverwacht opgebeld: "Hans, je spreekt met Toetie.... .. Ik heb net in het dagboek van mijn vader gelezen dat ik één dag jouw zusje ben geweest!"! Ik hoefde maar kort na te denken om te beseffen dat Zij het was.

Normaal bracht mijn vader de joodse relaties die hij hielp te vluchten allereerst naar zijn ouderlijk huis in Hilversum. Vandaar werden ze dan opgehaald door iemand die ze bracht naar een 'passeerder' (Noot: de mensensmokkelaars bij de Belgische grens werden toen passeerders genoemd.) in de omgeving van Maastricht. Frits vond te riskant om de Familie Flesseman in zijn geheel met openbaar vervoer te laten reizen. Vader zou zich alleen wel kunnen redden, maar moeder en de twee dochters nam hij zelf onder zijn hoede met het omgebouwde persoonsbewijs van mijn moeder als dekkend document.

Na het verrassende telefoontje hebben wij direct een afspraak gemaakt om elkaar weer eens te ontmoeten. Dit hebben wij maandelijks herhaald. Consequent bleef Toetie mij haar 'broertje' noemen. Ik bleek de brug naar haar verleden te zijn. Haar ouders hadden nooit met haar over de achtergrond van hun verblijf in Zwitserland gesproken. Zelfs ontdekte ze pas op latere leeftijd dat ze joods was

De familie Meijer behoorde niet tot de directe vriendenkring van mijn ouders. Tussen de documenten van mijn vader ontdekte ik dan ook tot mijn verrassing een nagelaten brief van de heer Meijer, waarin hij Frits Nieuwenhuijsen benoemde als zijn testamentaire vertegenwoordiger in geval hem iets zou overkomen. Ook de familie Meijer heeft de oorlog in Zwitserland overleefd dankzij de begeleiding van Frits. Vader Meijer is kort na terugkeer in Nederland overleden. Moeder Meijer is jaren lang een trouwe vriendin van mijn moeder gebleven.

Minsten zes joodse gezinnen heeft Frits via zijn begeleiding kunnen redden. Dit aantal leid ik af van het aantal koffertjes met waardevolle en dierbare spullen dat bij ons was achtergelaten. Alle zes koffertjes zijn later bij ons opgehaald. Na inspectie van de inhoud gaven de meeste eigenaars aan mijn moeder een fraai object als dank.